

B U D A - P E S T A

4 Aprile st. v.
16 Aprile st. n.

Va esî duminec'a.

Redact.: strad'a Havas nr. 1.

Nr. 14.

ANULU XII.

1876.

Pretiul pe unu anu 10 fl.

Pentru Romani'a 2 galbeni.

Poporele Daciei inainte de colonisarea romana.

V.
S c y t h i i.

(Urma'e.)

Dupa ce amu constatatu, că *Tiarantulu* lui Herodot nu e, si nu pote fi altu-ceva, decătu riulu *Teleormanu*, care isvoresce din regiunea Carpatilor meridionali d'a supra Pitesciloru, si se vérsa in Dunare intre Giurgiu si Turnu facia de riulu Jantra; prin acést'a e constatata si marginea Scythiei herodotiane de catra sud-vestu, adeca pe Dunare in susu pana la Teleormanu, éra de la isvórele acestuia: Carpatii meridionali (Montes Serorum-Surulu de la Fagarasiu, Montes Piceni-Bucecii) pana la sorgentii Ararului si Poratei (Siretulu si Prutulu), unde incepui Carpatii Bastarnici) si unde — dupa Herodotu — se marginescu Agathyrsii din Ardealu cu Neurii, d'a supra Dnistrului, adeca prin regiunea d'a supra Bucovinei de astadi.

Éta asiá dara o circumscriptiune deplina a hotareloru Scythiei herodotiane. Ea s'a estinsu spre sudu-vestu peste Moldova si Romani'a mare de astadi pana in regiunea Teleormanului.

Oltulu, care a pusu de multe ori stavila incursiunilor barbare, nu a fosta scythicu nici odata.

Cu tóta positivitatea constatata, că Scy-

thia lui Herodotu s'a estinsu si preste Besarabia, Moldov'a si Romani'a mare pana la Teleormanu, de parte este de noi, d'a admite, că Scythii insii-si au locuitu vre-odata peste aceste tienuturi. Imperiulu loru a fostu estinsu si pes-te siesurile Daciei orientale, dara ei insi-si — Scythii — nici de cum. Alte popore, de si dependente de dominatiunea Scythica, dara de origine genitica cu totulu straina, au locuitu pe acolo.

Herodotu ne spune curatu si limpede, că Scythii domni, si Scythii nomadi erau asiediati intre Donu si Dnipro¹⁾, éra de la Dnipro spre occidente urmau Scythii agricultori²⁾, intre cari se enumera Calipidii, Alazonii s. a. Déca acum consideràmu, că Scythii, au fostu unu poporu cu preferintia nomadu si migrante³⁾, ei nu au potutu sè se ocupe cu agricultur'a, ci că tóte poporele nomade calcandu tiér'a vre-unui poporu, pe acest'a supunendu-lu, l'au insarcinatu cu cultivarea pamentului mai de parte, pe langa darea unei parti a productelor lor la cuceritorii : trebue sè ne impacàmu cu consecinti'a, că Scythii agricultori au fostu vecii locitorii adeca cimerii celtici.

¹⁾ Her. IV 56.

²⁾ Her. IV 18 si 52.

³⁾ Her. IV 2.

In acésta supositiune ne intaresce nu numai esperientia istorica, că poporele agricultore navalite si supuse de altu poporu incursionatoriu, mai bine au preferit de a se supune acestuia, decât a-si parasí vetrele, gradinele si agrii cultivati. Asiá Gothii, Hunii, Avarii, Magyarii, Tatarii, etc. au supusu poporele dacice, dara locitorii agricultori nu au emigrat. Anglii au ocupatu Britania, Francii Galia, Longobardii, Italia etc. si cá occupatori au introdusu aristocrati'a feudală, de a carei consecintie Europ'a nici pana in diu'a de astadi nu a scapatu de totu; dara ei n'au esterminat poporatiunea vechia ci numai o a adus'o la conditiunea iobagiei.

Poporatiunea supusa a luatu numirea politica a natiunii domnitore, dar in lupt'a pentru esistentia sa genetica — a resistat multu contopirii in natiunea dominanta; si avemu exemplu unde de multe-ori mai curendu acésta s'a contopit in elementulu geneticu a natiunii supuse, déca cea supusa a fostu redicata la unu gradu mai mare de cultura precum: Longobardii in elementulu italu, Vestu-gothii in celu ispanu, Francii in celu galo-latinu etc.

Aflandu asiá dara noi la Herodotu langa Scythii basilei si nomadi estinsi pana la Dnipro, indata dupa ce trecemu acest'a, spre occidente, popore agricultore, precum Calipidi, Alazoni, apoi pe Gelonii cei estinsi de la Budini din regiunea Domnului pana la Neurii vecini cu Agathyrsii, cu datine, ocupatinni si cultu cu totulu deosebitu de Secythi, — si luandu in considerare, că Herodotu dupa traditiunile grece, imparte⁴⁾ poporele de preste Istru in trei grupe principale precum: *Scythii* (sarmatici), *Gelonii* (comero-celtici) si *Agathyrsii* (thracici), totu mai tare ne intarimu in convingere, că pe timpulu lui Herodotu Scythia incependum de la Dnipro spre sudu-vestu pana in Dunare, Teleormanu si Carpati, a fostu impoporata de vechile popore cimero-celtice, devenite sub dominatiunea Scythica; si că de ce se departă terenulu de la Dnipro mai multu spre Teleormanu, de aceea elementulu scythicu erá mai sporadicu si dominatiunea loru mai precaria.

Consecintiele acestei situatiuni politico-genetice a Scythiei in regiunea Dunarei inferioare pana la Carpati le aflamu in sensulu supositiunii nóstre pe deplinu desvoltate si măcate prin espositiunea geografica a lui Strabo cu cinci secoli mai tardiu.

⁴⁾ Her. IV 8—10.

Strabo⁵⁾ afla in nordulu Europei incependum de la Rinu pana la Elba si de la muntii hircinici⁶⁾ pana in Oceanu (Nord-See) elementele germane. Aceste se estindau si peste muntii hircinici in regiunea Dunarei superioare sub numirea speciala de *Svevi* (svabi), *Marcomani*, si *Quadi*, cari ajungu pana la marginea Getiloru.

Germanii — dice Strabo mai departe — se estindu si peste Elba sub nume de *Hermundi* si *Longobardi* etc. Dar despre regiunea nordu-ostu spre Oceanu, incependum de la Elba pana spre marea Caspica, Strabo se vaiera, că nu are cunoscintie sigure; pentru că nici elu nici alti scriitori, nu au amblatu pe acolo. Ade in se, că pe acolo s'aru aflá mai antâiu Bastarnii apoi Sarmatii nomadi; spre Istru poporele getice, cari trecêndu din Thracia s'au estinsu pana in regiunea riului Tyras, si de acea o parte din ei se si numesc Tyri-geti.

Va se dica Strabo identifica deja pe Scythii cu Sarmatii, punendu intre Boristene si Tanais (Dnipro si Donu) mai antâiu pe Sarmatii *Jazygi*, apoi pe Sarmatii *Roxolani*, éra intre Dnipro si Dnistru Sarmati agricultori.⁷⁾

Ce popore se afla d'a supra Sarmatiloru spre nordu, adeca pe acolo, pe unde Herodotu enumera pe Budinii, Melanchlenii, Androphagi si Neurii, Strabo nu are cunoscintia. Inse de desubtulu Sarmatiloru spre sud-vestu si a nume intre Germani si Sarmati adeca intre Vistula si Tyras afla pe poporele Bastarnice, dintre cari, cei ce se estindu pe d'a supra Carpatiloru pana la Sarmati, adeca prin Galitia, Podolia si Bucovina se chiama *Bastarnii* proprie disi sub impartiti in *Atmoni* si *Sidoni*, éra cei dintre Sarmati se numescu cu acestia *Roxolani*; in fine cei ce se estindu intre Carpati si Istru pana unde se vé sa acest'a in marea negra, va se dica, prin Moldavia si Romania mare de astadi, se numescu *Peucini*, de la insula Peuce.

Strabo e la indoiéla, că ce soiu de ómeni sunt Bastarnii, concedandu verosimilitatea originii germane, cu cari au óre-care asemenare, altu-cum elu admite, că dupa ce si Getii tracici trecêndu Istru s'au estinsu pana la riulu Ty-

⁵⁾ Strabo VIII cap. IV pag. 289—313 edit. lui Casaubonu.

⁶⁾ Sub muntii hirci nici se intielegeau muntii ce legă Alpii de Carpati, incependum de la Schwarzwald pana in Boemia, se taia Europa in regiunea nordica si sudica.

⁷⁾ Strabo VII 3 cap. 7.

ras, si cu ei, mai incóce spre Istru, Besii tracici, (despre cari vomu vorbí mai pe largu, candu vomu tratá despre popórele tracice, si estinderea loru pana in *Bess-arabia* de astadi), aici in giurulu gureloru Istrului si Dnistrului s'au amestecatu tare cele trei ginti principale, adeca soiurile *Sarmatice*, *Bastarnice* si *Getice*.

Inse dupa ce noi amu aretatui mai susu, că Scythii lui Herodotu nu s'au estinsu peste Dnistru, ci de acolo pana la Teleormanu, si pana in Carpati pana pe timpulu trecerii Getiloru din Thracia n'au pututu fi alte popóre decâtul cele celtice, despre o parte, éra despre alta dupa ce intre alti scriitori contemporani, si Liviu⁸⁾ spune destulu de apriatu, că Bastarnii sunt de origine celtica si au aceea-si limba cu Scordiscii galici; noi trebue să revenim din nou la conclusiunea combinatiunii noastre, că de si imperiulu Scythiei herodotiane se estindea pana la Teleormanu, poporatiunea Scythiei de la Dnistru pana in Carpati si pana in Dunarea inferioare pana la ocuparea acestui terenu prin Getii thracici, nu a fostu alt'a, decâtul cea primitiva celto-cimerica; — si cuteszămu a sustiené, că Alazonii, Calipidii si Gelonii lui Herodotu, in care numiri se concentrau elementele celtice supuse Scythiloru nu au fostu altii, decâtul Bastarnii si Peucinii lui Strabo.

Ptolomeu, care a scrisu (125 dupa Cr.) cu unu seclu mai tardiu de Strabo, adeca pe timpulu candu Dacia erá deja cucerita prin Romanii, si care estinde acum Sarmatia de la Donu pana la Vistula, si de la Oceauulu nordicu pana in Carpati, Tyras, si pontulu Euxinu, amintesce de Peucini si Bastarni că locuitorii d'a supra Daciei, si invecinati spre nordu cu Chunii, Budinii, Navarri (Neurii?), Jagelonii (Gelonii din Galitia — de la Gallu) etc. spre ostu cu Jazygii si Roxolanii, spre sudu de catra Dacia cu Tyrangetii si Tagrii, apoi spre vestu cu Carpianii si Jazygii Metanasti, cari dintre popórele sarmatice deja trecusera Carpatii intre Tisa si Dunare.

Candu vomu tractá in capitlulu specialu pentru Dacia, revenindu éra la Ptolomeu, vomu aflá, că elu mai afla elemente celtice prin Dacia chiar si dupa colonisarea romana.

Dar mai nainte de a intrá in Dacia mai avemu de a esaminá si pe popórele *thraccine*, cari au avutu cea mai mare inriurintia a supra impoporàrii Daciei inainte de colonisarea romana.

⁸⁾ Livius XL 57 si XLIV 26, 27.

Aici vrendu a incheia capitlulu nostru despre Scythia, din datele si combinatiunile pana ací espuse, putem trage urmatórele conclusiuni finale:

Dupa ce amu vediutu, că intre Scythii lui Herodotu, si Sarmatii lui Strabo si ai lui Ptolomeu, se sustine o continuitate istorico-geografica, ce sta in concatenatiune ulteriora cu slavii din evulu mediu, ce cuprindu pana in diu'a de astadi toté tinuturile sarmatice de la Volga si Ural pana la Vistula si Carpati; trebuie să venim la convingere, că Scytho-Sarmatii lui Herodotu, Strabo si Ptolomeu nu au fostu alt'a, decâtul popórele letto-slavice in differitele loru dialecte, ce s'au pastratu pana in diu'a de astadi.

Amu observatu inse totu de odata si aceea, că scytho-sarmatii calcandu si estindendu-se cu incetulu peste remasitiele celto-cimerice de la Boristene peste Tyras spre Carpati, partea cea mai mare din ele, mai cu séma pe cea mai de catra nordu, o au inghitit'o in elementulu seu celu sarmato-slavicu; éra partea meridionala a aceloru remasitie celtice o vomu vedé contopindu-se mai antâiu in elementele traco-dacice, apoi in cele romane. Numai prin urmarirea si sondarea continua-tiva a acestoru remasitie celtice, si a contopirii loru succesive dintr'o ginte intr'alta vomu puté esplicá si deslegá multe cestiuni istorice, cari pana in diu'a de astadi inca au remas obiectu de certa, precum: numirile cele vechi geografice, romanisarea asiá grabnica a Daciei si a unei parti inseminate din Sarmatia sud-vesta; aparinti'a Pecineciloru, — Uziloru si Comaniloru din secululu IX—XII, cari dupa atestele istoriciloru bizantini de pe atunci au avutu aceea-si limba si acele-si datine cu Vlahii, tocmai pe urmele celto-sarmatice a le Peuciniloru Ptolomeiani, etc. Cauzele slavisării Thraciei si a Iliriei cadu in istori'a evului mediu.

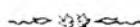
* * *

Dar — dle Redactoru! eu me pré intindu cu plapom'a, si dta o patiesci cu mine că sobolulu candu a datu ariciului quartiru in locuinti'a cea strimta a „Familiei“ sale. Apoi érn'a cu serile cele lungi, cari dau locu pacientiei pentru cetirea ataroru materie seci si uscate, cum e tractatulu de susu, a trecutu, si cu intrarea primaverii publiculu cetitoriu alu dtale, mai alesu damele, voru fi asteptandu cu totu dreptulu, că in locu de maracinii si spinii din miristea istoriei antice, să i se mai prezenteze

buchete mai multe din campulu celu inflorit u alu primaverii presentului. De aceea : acum de ocamdata — pote ca pana se voru apropiu era noptile cele lungi — vomu intrerumpe cu continuarea tractului nostru.

A revedere! *)

Ionu a lui Ionu de la Buceci.

Desgustulu.

Optu-spre-diece prima-veri
Inca nu am implinitu,
Dar de chinuri si dureri
Anim'a-mi s'a ofilitu.

Nu mai me simtu in fintia
Sunt o umbra seu unu visu ;
Vedu ca crud'a suferintia
Simtiulu animei mi-a stinsu.

Nu mai e parola data,
Nu e sacru juramentu ;
Se rupe, se sterge 'ndata
Legamantulu celu mai santu.

Lumea pare pentru mine
Unu infernu, unu ce hidosu ;
Virtutea, faceri de bine,
N'au aci nici unu folosu.

Illusioni dulci, sperantia,
De care peptu-mi ardea,
Si care pe omu realtia
Chiar in sorteia cea mai grea,

Ele-au fostu odiniora
Templulu la care viniam,
Si ca la sant'a feciora
P'altarul smirna ardeam.

Acum vedu, Illusione !
Catus ti-e sfirsitulu tristu :
Lumea o desiertatiune,
Er omulu unu egoistu.

Maria Nicolescu.

Caletoria de pe pamantu in luna.

— Dupa JULES VERNE. —

(Urmare.)

Inse esistint'a unui Mihaiu Ardan nu se putea contesta; elu era unu omu bine cunoscutu in Franchia si in departare, de dupa intreprinderile sale cutediatorie si escentrice. Numai in privint'a aceea mai putea se fia o indoieala ore-care, deca nu cumva cine-va altulu si-a permisu glum'a, ca in numele lui

*) Avemu de a indrepta pe pag. 135 col. 1-a rendulu 33 *Carpis* in locu de *Caspis*, si rend. 36 *Pirene* in locu de *Pirone*. Apoi pag. 146 c. I. rend 42 : seu se-lu fure in locu de : seu fure.

Mihaiu Ardan se pacalésca clubulu si America? Publiculu era forte curiosu se afle adeverulu. Barbicane, in intielesulu celu mai strinsu alu cuventului fu assediati cu o multime de intrebări, la cari inse dinsulu nu putea responde.

In sfirsitu elu fu silitu a face intrebare pe cale telegrafica la Liverpool : deca esiste vaporulu Atlanta? plecatu-a acuma? si vine ore cu elu unu omu numit Mihaiu Ardan?

Respusulu, ce i l'a adusu firulu telegraficu, la tot trei punctele a fostu positivu. Vaporulu Atlanta la 2 oct. a plecatu din Liverpool, merge de-a dreptulu in Tampa-Town, unde are se sosescsa intre 18—20, si pe elu se afia unu francesu, carele in cartea caletorilor a scrisu numele : „Mihaiu Ardan.“

Barbicane a considerat tota propunerea lui ca pe o nebunia. Cu tota acestea a dispusu la fabricantii Breadwill et Comp. (unde era comandatul glontiulu,) ca versarea pana la dispositiuni ulterioare se suspendeze.

La 20 oct., dimineti'a la noue ore, de catra canalulu de Bahama, se ivi unu fumu grossu. Semnalulu sosirii unui vaporu. Unu publicu innensu se adunà in portulu de la Tampa-Town.

Atlanta sosi. Inca nici nu putu se-siarunge ancor'a, candu de pe malu mii de voci strigara intrebandu :

— Aice e Mihaiu Ardan?

— Aice sum, — respusese in tonu linisitulu unu barbatu cam de patru-dieci de ani, tare, venjosu, bine facutu si totusi mladiosu, brunetu la fatia, cu espressiune semnificativa, cu privire ce denunciá voingtia resoluta si minte agera. Dinsulu, radiemandu-se usioru de gratia acoperisiului, privia cu placere suridatoria multimea care undula inaintea lui pe malu.

Unu strigatu cutrieratoriu de „hurrah!“ intimpinà respunsulu lui. Totu publiculu fu cuprinsu de o insufletire frenetica la vedere a acestui intreprindetoriu indresnetiu, care nu voiesce mai putin decat se caletorésca in luna in interiorulu unui glontiu de tunu.

Barbicane abià lu-putu eliberá din multimea publicului, care se imbulzia spre elu. Si lu-conduse de bratii in locuint'a sa.

Ei facura pe scurtu cunoscintia si numai decat intrara in meritulu lucrului :

— Este seriosa depesi'a dtale?

— De siguru.

— Ai voingtia resoluta a caletori in luna?

— Ne stramutabila.

— Dar cumpenitu-ai tóte ?
 — Este óre aice trebuintia de meditare ?
 Eu am ocasiune sè facu o escursiune in luna,
 si vreau sè me folosescu de ea.

— Dar totusi —

— Scii ce, domnule presiedinte, nu-mi place sè vorbescu multe si fara cause, cu atâtu mai putinu sè povestescu ceva si de dóue ori. Sciu, că inca o suta de mii de ómeni vreau sè-mi faca tóte acele intrebàri, observatiuni si obiectiuni, pe cari voiesci a mi le impartesì, si că toti astépta respunsu la ele. Dar a le repeti de o suta de mii de ori ar fi o poveste cam

In alta dì in diori de deminétia se improvisara niste corturi gigantice. Incependu de deminétia unu publicu nenumerat undulá pe tóte stradele, incâtu ti-parea, că esti la Londra, si nu intr'o peninsula abiá locuita de ómeni.

Inse nisi nu din peninsula se adunà acestu publicu mare. Intrég'a America contribui la acestu contingentu. Cá unu roiu de albine vinira ómenii din tóte partile. Trei sute de mii se adunara, pentru că sè védia si sè asculte pe Mihaiu Ardan.

Se 'ntielege, că din acésta massa colossa-

Ionu Brăteanu.

lunga pentru mine. Sè nu vorbimu dar acumă despre ele; conchiamă câtu mai curendu o mare adunare poporală, si eu sum gata a viní acolo spre a desvoltá parerile mele si a responde la tóte indoielile si obiectiunile. Apoi sè nu se mai faca nici o vorba despre tóta tréb'a !

Lui Barbicane i placu acestu respunsu ; precum si intregu omulu. Colegiu lui asemene, ori câtu de curiosi erau sè scia detaiurile, se invóira. Adunarea poporală se publicà. Publicul se aflá inca in piatia si primì cu cea mai mare bucuría acésta inscintiare.

la, abiá a trei'a parte vediu si audì ceva ; alte tertialitate putea sè védia, dar nu audì nimica ; ér in fine a trei'a nici nu audì, nici nu vediu nimica. Cu tóte aceste inse toti asteptau cu aceea-si paciintia cele ce se voru in templá.

La trei óre aparù Ardan, condusu de bratii de o parte de presiedintele Barbicane, ér de alt'a de fericitulu I. T. Maston. In societatea lui se aflau membrii mai de frunte ai clubului. Ei ocupara locu pe estrad'a separata, de unde puteau sè védia totu publiculu.

Dupa incetarea strigatelor de „hurrah“

si „cheer“ interesserantulu strainu incepù sè vorbésca.

Spaciulu nu ni permite a traduce tóta cuventarea lui, deci vomu dá numai unu scurtu resumatu din aceea.

Mai nainte de tóte, voindu sè respunda la obiectiunea cea mai importanta, cà adeca intreprinderea lui e de o indresnélă nebuna si desperata cu desevérsire: observă, cà iutié-l'a glontiului va fi multu mai mica decâtu a pamentului, in calea sa in giurulu sórelui, nu va fi nici ametitória, nici pericolosa; cu atâtu mai vîrtosu, cà in goliciunea sa va duce cu sine si propriulu seu aeru. Descrise calea differitelor planete, producêndu date positive despre iutié-l'a loru. Descoperi parerea sa, cà precum inainte de o suta de ani ómeniloru de atunce li parù grozava ide'a de-a navigá in giurulu pamentului, ma inca si acel'a facea testamentu, care plecă la o cale mai lunga pe pamentu, ceea ce acuma se face fara multa grigia si usioru: asiá va viní odata timpulu, candu caletori'a de pe pamentu in luna va fi unu ce de tóte dilele, voru comunicá si acolo trenuri regulate, cà acuma intre New-York si Boston. Elu apoi si descrise acelu tenu, dupa intipuirea sa. Si a nume acel'a avea sè se compuna astu-felu: de glontiu, care va jucá rolulu unui locomotivu, se va legá unu sîru intregu de altele, tóte desierte, si intocmite astu-felu, cà in ele caletorii sè pôta siedé comodu. Departare nu mai esiste! Nu pe pamentu: prin puterea aburului, a electricitatii si apesarea aerului. Nu in spaciu, indata-ce vomu fi capabili a desvoltá atât'a putere, care e destula pentru contrabalantiarea atragerii punctului centralu alu pamentului.

Intréga vorbirea lui fu o disertatiune, plina de cele mai profunde cunoscintie astronomice si fisico-naturale. Elu stórse admirarea nu numai a publicului, ci si a ómeniloru de specialitate.

Urmara intrebările addressate lui si obiectiunile. Antâiu presiedintele Barbicane intrebă, cà ce gândesc, are óre lun'a locitorii?

Repusulu lui se estinse nu numai a supra lunei, dar in generalu a supra planetelor, si sunà astu-felu: Déca ele peste totu sunt capable de poporatiune, apoi atunce ori au avutu, ori au, ori voru avé locitorii.

Si candu unii lu-facura atentu, cà locitorii planetelor, déca aceia vreu sè traiésca acolo, trebuie sè fia de totu altu-felu construiti pentru viétia, decâtu locitorii de pe pamentu, càci de exemplu locitoriu de pe

pamentu in Mercur séu Venus ar arde, in Saturnu séu in Uranus ar inghiatiá: respunse cu исcusintia, cà in acele unu pôte sè esiste mai multa caldura mai legata, ér in aceste mai multa caldura disolvata, ceea ce pôte sè egaleze diferintiele causate prin apropiarea séu departarea sórelui; cà pe pamentu vedemul destule exemple, cumca cu ceconditiuni deosebite traiesc cutare animalu, d. e. canele si insu-si omulu; si cà in sfirsitu si aice sunt exemple spre a demustrà, cà ceea ce pentru pesce e vivificatoriu, aceea pentru alte animale e unu elementu omoritoriu, ap'a scl.

Aceste dispute interessante, de si mai multu numai teoretice, se terminara pré de parte de adeverat'a causa a meetingului, care avea sè fia o convorbire a supra possibilității séu impossibilității de a caletorí in luna, si ascultarea parerii si a planurilor lui Ardan in asta privintia; candu din primele sîre ale publicului resunà o voce ascutita si neamiciabila.

Acesta erá unu omu naltu, secu, care purtă ochilari si barba mare.

— Tóte aceste, — dise elu, nu sunt decâtu niste vorbe si supoziuni góle, cari nu sè tinu de lucru. Esinti'a este aceea, cà planulu dtale e nebunu si fara minte. Dta vei sè caletoresci in luna. Presupunendu, cà vei sosí acolo; dar cum te vei rentórc?

— Nu me voiu rentórc, — respunse Ardan cu indresnélă; voiu remané acolo.

La acésta vorba indresnétia publiculu erupse in entusiasm. Intrerumpetoriulu aszeptandu alinarea aceluia, dise:

— In luna omu pamenteanu nici unu minutu nu pôte sè remana. Acolo nu este nici aeru, nici apa.

In adeveru partea mai mare a invetatiilor e de acésta parere, spriginindu-si deduciunea cu arguminte puternice. Stelele cari disparu in giurulu lunei, pana la momentulu din urma si-sustinu lucórea, ceea ce dovedesce lips'a totala a atmosferei. Déca in luna ar fi apa si aeru, aru trebuí sè fia si nori, si acele s'aru puté vedé cu telescopurile nóstre.

Ardan cunóscea fórte bine aceste teorii. Înse si pentru elu mai remasera câte-va autorități sciintifice, la cari sè putù provocá spre a demustrá contrariulu. Câte-va aparintie aretara tara esistinti'a unei atmosfere in luna; de exemplu, la patrarele de luna capetele cérneelor lunei aréta unu felu de rotundime si nu sunt despartite asiá acutu de partile intunecóse.

(Va urmá.)

Patur nichiu Prepelitia.

— Novela. —

(Fine.)

Ghitia Prepelitia nu lasă multu timpu sè tréca si inca in diu'a aceea sè puse la mésa spre a scrie fiului seu, in care epistola i si iertă tóte peccatele „cu voia si fara de voia, cu sciintia si cu nesciintia.“ Ghitia eră mai că pe la finea epistolei sale, candu de-o data intră mam'a Cipilita infurata in casa.

Sermanulu Ghitia se sparià de totu :

— Ce este ?!

— Of! cucoñe, de-ai sci ce-va ? ...

— Ce! cum ?“

— Of, of, of, mare anaftima si amaru pe capulu nostru !

— Ce este femeia, nebunitu-ai ?

— Of, dómne ! mi-a istorisit u matusi'a Terfelita, că cuconasiulu matale voiesce sè se insore, si scîi cu cine ? — Of! peccatele mele — — — !

— Cu cine ! — Baetulu ista me omora.

— Scii cu cine ? — Cu fêt'a unui croitoriu !

— Care croitoriu ?

— Nu-i sciui numele.

— Ei lasa, ti-am fostu iertatu fiule, si aceea ceam scrisu odata nu stergh ; dar tine-te baiéte, candu vei citi sfirsitulu scrisórei : Baiéte, baiéte, ti-am fostu iertatu tóte peccatele tale : Pecatulu teu celu mai mare nu ti-lu potu iertá. Tu ai promisu aicea unei fete de croitoriu, că intorcandu-te inapoi, vei luá-o de socia. Ferésca-te ceriulu sè faci acestu pasu, sè scîi că nu te mai cunoscu de fiu.

* * *

Trebile in orasius mergu mersulu loru ordinaru. In contuarulu dlui Têraiabréu siedu actuarii si lucrăza mereu la socotelele loru. Dnulu Prepelitia vine regulatul la optu óre si sè duce dupa datina la doué óre. Dar astădi trebue sè fia o causa straordinara, fiindu că lu-vedemu esindu din biurou pe la doué-spre-diece óre.

Diminéti'a adusese purtatorulu de epistole o corespondentia pentru dnulu Prepelitia. Actuarii o primira si o pusera pe mésa dlui Prepelitia, fara a se interesa multu de dins'a.

Timpulu biuroului sosi si éta si dnulu Prepelitia sbóra la tréb'a ! Elu si-tintise de la usia ochii pe epistol'a, ce se află pe mésa.

Fara a sè desbracá de surtucu, cum i eră obiceiulu, sè pune iute la mésa si citesc epistol'a ; apoi sè pune la condice si lucrăza pana la amedia-di. Cum batu orariulu biuroului doué-spre-diece, — desbraca Ghitia curandu surtuculu, imbraca pe celalaltu, ié pelar'a si fuge cătu pôte a casa ; dar sè miră, cum potu ómenii sè se uite la dinsulu si se ride.

De abia dupa vre-o jumetate de óra vede elu ce-a facutu. Diminéti'a a uitatu sè desbrace surtuculu celu bunu, si la amédia-di l'a desbracatu si-a imbracatu pe celu reu si astfelui esise cu surtuculu celu ruptu pe strada ; bort'a cea mai mare a surtucului in manec'a stanga se vedea de departe.

Ddieu inse e bunu si se indură si de dinsulu. Trecéndu prin strad'a domnésca vede spre bucuria lui de departe o tabla, pe care steteau cuvintele :

Hilarion Tusmanda.

Croitoriu din Bucuresci.

Mai multu in galopu o rupse Ghitia la fuga. In putine momente ajunse la croitoriu. Betranulu Tusmanda nu putu sè rida destulu, vediendu halulu in care se află Ghitia ; lu-rugă deci sè cuprinda putinu locu si chiamă apoi pe Elvira.

— Elviro, ai bunetatea, si du pe domnulu acest'a in salonasiulu nostru !

Elvira rugă pe strainu sè-i urmeze.

Salonasiulu in care fu elu dusu, eră mobilatul cu o eleganta simpla, inse forte alésa si placuta ; pareti erau decorati cu felu de felu de tablouri si fotografii. Ghitia privia decorațiunile salonului cu luare aminte. Inaintea unei fotografii statu elu inlemnitu si o privia din tóte partile, căci eră portretulu fiului seu. — Elvira, care si-facea tréba intr'unu coltiu cu nisce nemicuri, observă nedumerirea lui Ghitia.

Cunosci dta pôte fotografii a acésta, domnule ?

— Ba, d-siéra, ea nu-mi este cunoscuta, — dise Ghitia facându-se rosu, că a mintit.

— Adu-ti numai a minte, trebue s'o cunosci, căci chipulu ce represinta este cunoseutu in acestu orasius.

— Nu-mi potu aduce a minte sè fi vediutu canduva acésta persóna.

— Dar eu ve spunu, dle : trebue sè-lu cunosceti ! ... Eu voiu ajută memor'i'a dtale ... Numele seu incepe cu P. si finesce cu a ... inca nu sciti ?

— Nu !

— Asiá ? Mare minume ! — Elu a locuitu mai nainte in strad'a armenésca langa biseric'a episcopiei, nu departe de primaria ... Inca nu ve aduceti a minte ?

— Totu nu !

— Ciudatu lucru ! Pos'a sa e forte bine ghicita ... Ei, sè-ti spunu dar numele seu ... e Prepelitia ; elu este unu tineru forte bunu. Parintele seu occupa unu postu forte rentabilu in contuarulu dlui Têraiabréu si precum audu, sè fia unu omu forte onestu, inse fata cu fiulu seu e forte — crudu.

— Asiaaa ? — response Ghitia intr'unu tonu suprinsu.

— Asiá, dnulu meu ! Candu eră mai tineru iubia pe fiulu forte multu, in timpulu din urma inse a luatu o baba betrana in casa, care a sciutu sè-si câsige tóta increderea sa, si face cu betranulu ce voiesce.

— Asiáaa ? — intrebă betranulu.

— Asiá domnule ! si scii Dta, că acolo unde se baga o clontia betrana, nu mai sporesce nimica. Si-apoi candu ai sci, cătu de multu iubesce elu pe tata-seu, si cum e de bunu.

— Asiaaa ? — intrebă Ghitia, si mirarea sa crescea din momentu in momentu.

— Da, domnulu meu, ve asigurezu ! Ah ! ce omu bunu e Paturichiulu meu !

Copil'a eră frumosă că unu ingeru istorisindu in nevinovatia sa tainele inimei sale unui strainu, ce eră Ghitia pentru dins'a. Dar că perduse tóta sféla, si eră atâtu de cuprinsa de reamintirea iubitului seu, incâtu uită tóte consideratiunile si se bucură, că a afiatu pe cine-va cu care putea vorbi despre idealulu seu. Fetisiór'a devenise rosia, si manutiele sale sburau necontentitu prin aeru, că argumente visibile ale istorisirii sale.

Ea urmă inainte :

— Da, am sè ve mai spunu inca ceva. Sciti ce mi-a disu la pornirea sa ?

— Potu sè-mi gândescu ; de siguru : „La revdere in curendu !“

— Ba nu, n'ati ghicitu. Elu a disu : „Tu ori nime“, si sciti inca ceva ? Paturnichiu mi-a scrisu eri. Sè ve spunu ?

— Spune, spune, copil'a mea ! — disse Ghitia cu caldura, caci inim'a sa se simtia robita de naivitatea si nevinovat'a copilei.

— Apoi sè ve spunu ? Paturnichiu mi-a scrisu, ca diu'a onomastica a parintelui seu, pica de astazi intr'e luna, pentru diu'a aceea voiesce elu sè-i scrie o epistola frumosa si sè-lu felicitedie. Paturnichiu mi-a promis, ca eu insa-mi voi duce acea scrisore parintelui meu, si de aceea va scrie elu ca adausu la acea scrisore : „Persón'a, care ti-a adusu aceste randuri, si care totodata cu mine te felicita din tota anima, e — mirés'a mea.“

— Asiá voiesce elu sè faca ? — intrebà uimitu Ghitia.

— Tocmai asiá, si eu am gândit, ca dupa ce-a fi cititul epistol'a, sè dicu . . . ba nu, mai bine tacu.

— Credu, — incepù Ghitia, — ca tu vei tacé, inse betranulu Prepelitia va dice ceva, caci elu e unu omu fôrte aspru si reu, precum audu ; elu de siguru va dice : „Du-te copila ! Baetulu sè me lese in buna pace ; faca ce vré, mie nu-mi pasa !“

— De va vorbi elu asiá, — disse copil'a si o rosieta purpuria acoperi fetisiór'a sa blanda, — atunci voi intielege a vorbi si eu : „Dta dle, am sè-i dicu, dta nu vei voi sè ffi risipitorulu norocului nostru, si voi plange si voi es'i superata.“

Cu aceste cuvinte deschise ea usi'a si voi se iesa.

— Stai copila ! in coto voiesci sè pleci ? — disc Prepelitia si prinse man'a ei.

— Bine-mi pare, bine-mi pare, — rise copil'a, pare mi-se ca tocmai asiá va face si Prepelitia, precum ai facutu dta acuma.

— Asiá va face, — disse Ghitia ridindu. — Asiá va face ; elu va dice : remai draga copila, si ffi ffi'a mea iubita !

Dicendu aceste cuvinte, elu imbratisia pe Elvira, si din ochii sei curgeau dôue picaturi grôse de lacrima.

— Ce faci dle ? ce ai ? esti bolnavu ?

— Ah ! nu, nu, eu numai m'am fostu gândit in situatiunea dlui Prepelitia.

Acum intrà dnulu Tusmanda in casa cu surtuculu, pe care l'a fostu cîrpuasi de minunatu, ca nu se putu cunoscere unde era bort'a.

Ghitia, imbracandu-lu iute, i salută si pasi din casa.

A dôua di primi Paturnichiu de la tatalu seu o scrisore lunga si lata, in care i scrie, sè vie érasi a casa ; tote mijlocile i stau la dispositiune spre a deschide o prevallia.

Nu trecuta cinci dile si disparutulu Paturnichiu sosi din Ploesci.

In diarele orasiului citimu dôue anuntiuri.

Unulu :

„Intorsu din Franchia in patria, salutu pe toti cunoscuttii si amicii mei. Totodata mi-iau libertatea a-i invită ca pentru viitoru sè cumpere tote marfurile coloniale in prevalia firmei :

„Paturnichiu Prepelitia.“ Strad'a domnésca, in realitatatile dlui privatieru Hilarionu Tusmauda.“

Er altulu :

„Dlu Hilarionu Tusmauda si-da onórea a invită pe toti amicii si cunoscuttii sei la cununia fizicei sale

Elvira

cu comerciantele, dnulu Paturnichiu Prepelitia, care se va celebră dupa legile cununiei civile in primari'a orasului in diu'a de 25 decembrie st. n. Séra se va da unu balu in localitatatile dlui Ghitia Prepelitia.“

E. d'Albon.

R A N E L E N A T I U N I I .

— Romanu, de IOSIFU VULCANU. —

Tomulu II.

Treptele prepastiei.

I.

Visu si realitate.

Epistol'a facutu lui Stefanu cea mai mare suprindere, si inca dupla. Antâiu, pentru ca elu nu seiea nimica de compromissiunea Aurorei, cu atâtua mai putinu putea dara sè gândesca la mórtea ei ; si a dôua, pentru ca elu din loculu alegerii asteptă de totu alta inscintiare, care adeca sè-i fi spusu, ca séu elu séu Albinescu a fostu alesu. Inse éta epistol'a lui Aureliu, in locu de acésta alternativa, vin sè-lu suprinda, ca nici elu nici Albinescu nu s'a alesu, ci alu treile, despre care nici n'a visat, de a carui candidare nici vorba nu s'a facutu !

Mórtea grabnica si silnica a Aurorei i factă impressiune durerosă. Dar nu simti nici o remuscare. Consciinti'a lui era liniscita. Era de acea convingere, ca nu elu a causat-o. Versă o lacrima pentru ea. Éta totu. Apoi nu sè mai ocupă de ea. O uită de totu. Nu e mirare, caci nu o mai iubiá. Mórtea ei i era desinteressanta, ca si a ori carei femei, pentru care nu simte nici o sympathia.

Inse inscintiarea cealalta din epistol'a lui Aureliu i causă o emotiune mai adanca. Si-aduse a minite, ca dinsulu numai pentru unu visu de ambitiune si-a renegatutu totu trecutulu. Si éta acestu visu a si disparutu, si in loculu lui a vinitu realitatea dura ! Ilusiunile s'a stinsu, elu s'a destuptat, si vede ca este amagitu.

Da, amagitu ! Amicii lui candu s'a despartitutu de elu, spre a merge la loculu alegerii, toti s'a dusu cu promissiunea de a-lu alege, — si éta, acela l'a insielat ! Nici nu l'a inscintiatu, ca impregiurările s'a schimbatu si nu mai potu sè-lu aléga ; nici nu l'a rugatu sè repasiésca ; ci — delaturandu-lu de totu — alesera pe altulu, pe br. Hectoru Bércz-falvy.

Pe candu elu asteptă, ca deputatiunea sè vina a-lu duce in triumfu la loculu de alegere, — pe candu elu studia cuventarea ce avea sè „improviseze“ alegatorilor, — si pe candu anim'a-i palpită mai ferbinte la intipuirea acelui momentu frumosu, in care dinsulu portatul pe umere, va fi intimpatu cu esclamatiuni entusiastice : tocmai atunce primi scirea, care i anuncia, ca elu a cadiutu, ca n'a primitu nici unu votu, si ca de dinsulu nici vorba n'a fostu.

Sarbeda desamagire, amara realitate, — dupa unu visu asiá de frumosu !

Mórtea Aurorei nu-lu preocupa multu timpu, o si uită de totu; inse perderea ilusiunilor sale, desamagirea lui lu-facu sè supórté niste momínte de cea mai grea durere.

In suprinderea lui elu nu scia ce se gândesca: este óre elu in adeveru insielatu séu dora numai fortia impregiurărilor neprevediute a silitu pe amicii sei a nu-si tiné cuventulu datu?

Cu ce placere ar fi primitu elu vr'o insciintiare in acésta privintia. Dar insedaru remase a casa, asteptandu pana tardiu sosirea cutarui amicu, care se-i pota dà deslucirea ceruta. Usi'a lui, pe care in dilele trecute asiá de multi amici se perõndara, acum nu se deschise de felu. — Nici unu amicu nu viní.

Ne mai putendu se astepte a casa, se imbracă si merse iute la casina, sperandu, că acolo va puté se afle ceva mai specialu despre decursulu a-legerii.

Erá tardiu si pe strade nu mai amblá nimene. Elu mergea singuru, in societatea gândurilor sale cari i turmentau sufletulu.

De odata diari in departare o grupa de ómeni, cari viniau din directiunea contraria. Elu se bucură, că dora intre ei va gasi si unu cunoscetu; deci si-dupla pasii.

Inse apropiandu-se mai tare de ei, observă, că aceia sunt niste tineri cunoscuti. Tinerii, cari dora tocmai viniau din cutare cafenea si se duceau catra casa, conversau cu tonu innaltu romanesce chiar despre evenimentulu celu mare alu dilei, adeca despre caderea lui Albinescu in cerculu Pruneni.

In focul conversatiunii loru dinsii nici nu bagara de séma, că cine-va vine pe strada tocmai satia cu ei, si cu atâtu mai putinu recunoscera, că acel'a e chiar Stefanu Zimbranu, — deci — totu apropiandu-se — continuara convorbirea loru, totu romanesce, căci erau tineri romani.

— Dieu, fratiloru, — continua unulu, — grele tempuri mai traimu! Pe dí ce merge, se totu rarescu barbatii devotati causei natiunale. Coruptiunea a prinsu radecini adanci in intelligint'a nostra.

— Ne astămu in o decadintia mare, — observă altulu.

— Adi mane nu va mai fi nime, care se cuteze a pronunciá in publicitate, că dinsulu e Romanu! — dise alu treile.

— Nici nu va fi nici o mirare, — reflectă altulu, — pentru că astu-felu de poporu orbu, care nu numai nu springesce pe barbatii cari lupta in interessulu lui, dar inca e capabilu a dà mana de ajutoriu contrariloru, cari voiescu a-lu sugrumá: nici nu merita, — că unu omu de anima se mai espuna pentru elu.

— Nu condamnati poporulu, — observă altulu. Elu e nevinovat. Sclaví'a secoliloru intr'atât'a i-a intunecatu si slabitu mintea si curagiulu, incâtua acuma in primele mominte ale destepțarii sale nici nu vede bine, nici nu are curagiu; ci ambla numai orbescandu si pipaindu. Poporulu, fratiloru, nu e reu, nu-i stricatu. Déca gresiesce, nu este vin'a lui, ci a unoru conducatori, corupti la anima, cari lu-esplotáza pentru scopurile loru mârsiave.

— Asiá e, — continua altulu, — gânditi voi dora, că Albinescu ar fi pututu se cada la alegere, déca intelligint'a romana, care la incepstu l'a candidatu, si

care i-a datu cuventulu de onore, nu l'ar fi parasit u misielesce, si n'ar fi amagitu si poporulu in taber'a contraria!?

— Da, da, — dise altulu, — cine au fostn cei mai aprigi contrari ai lui? Tocmai aceia, cari la incepstu i-au pusu candidatur'a: Cimbrudanu, Bumbescu, Gabilescu, Plopescu si altii! Acestia au lucratu mai tare in contra lui!

— Fia-care a fostu condusu numai de interes-sulu seu privatu, toti au fostu cumperati! — strigă érasi unulu. Unuia i s'a datu bani, altii au primitu promissiuni, că voru capetá posturi bune. Cu astu-fel de inteligintia apoi nu vei face politica démna de o natiune!

— Perirea ta din tine Israile! — esclamă unu glasu duiosu.

— Dieu multi poltroni se afla intre noi, — dise érasi unu tineru.

— Multi! — repetă vr'o doi de odata.

— Inse intre toti celu mai ticalosu este Stefanu Zimbranu, — reluă érasi unulu vorb'a. Elu e caus'a tuturora, autorulu caderii lui Albinescu, căci dinsulu a semenatu simburele discordiei intre Romani, primindu candidatur'a in niste conditiumi atâtu de antinationale!

— Da, da, — aprobara mai multi.

— Si acestu omu mai cutéza a se numi Romanu! — continua altulu. Omu de nimica ce este, care pentru unu favoru personalu, pentru unu prospectu de imbuibare propria, a pusu la vendiare cau-s'a nationala.

— Dar s'a pacalitu amaru, nimerniculu, — dise altu tineru, — căci in locu de triumfu, a primitu rusine. Ortacii lui, carora s'a vendutu, l'au intrebuiti numai de unu instrumentu orbu, si candu au vediu că nu mai au trebuintia de elu, l'a datu la o parte, cum aruncămu lamâia dupa ce i-am storsu suculu.

— Acuma ce va dice elu! — intrebă unulu. — Cum se va escusá? Déca are numai o schintea de consciintia, trebuie se simta o remuscare adanca.

— Consciintia! — respunse altulu. Dar are astu-fel de omu consciintia?! Celu ce si-a vendutu sufletulu si anim'a, nu mai poate se simtișca nici o remuscare.

— Inse celu putinu simte si clu vr'o rusine, vediendu-se atâtu de uritu pacalitu din partea acelora, carora li-a servită că instrumentu, — dise celu d'antaiu.

— Tu credi dara, că dinsulu e pacalitu! Te insili. Eu sum convinsu, că schimbarea persoñei la candidare s'a facutu eu invoirea lui. Altu-fel nici n'a pututu se se intempe. Acést'a s'a combinatu din incepstu asiá. Scopulu a fostu numai atât'a, că prin candidarea unui Romanu, connationalii acestuia să se sfâse mai siguru in döue partide. Candu apoi spiritele Romanilor aveau se fia la culmea iritatunii loru, candu impacarea urma se devina cu neputintia: candidatulu romanu se putea delaturá fara nici unu pericolu, spre a se pune in locul lui candidatulu magiaru. Abia s'a si facutu. Si Zimbranu, pentru acesta delaturare in aparintia, de siguru va fi primitu o bu-na recompensa.

(Va urmá.)

S A L O N U

Calindarulu septemanei.

Duminec'a Pasceloru, Evang. Ioanu Cap. 1 st. 1—17.

Duminică	4 16	(†) Inv. Dom. si Cuv. Par. Geor. de Malcu
Luni	5 17	(†) Inv. Dom. si M. Theodot si Agaton.
Marti	6 18	(†) Inv. Dom. si P. Eutichiu.
Mercuri	7 19	Cuv. P. Georgiu.
Joi	8 20	Par. Irodion (Nascerea M. S. Domnit.)
Vineri	9 21	(†) Isvoru Tamad. si Mart. Eupsichiu.
Samb.	10 22	Mart. Terentiu, Pompie.

Adelina Patti in Budapest

Septeman'a cea mare a produsul in Budapest unu — evenimentu mare. Ceea ce inainte cu septemani s'a anuntiu cu multa ostentatiune, ceea ce a stérnuit o adeverata revolutiune in toti „artistii“ si in toti amatorii de arte, s'a realizat: celebr'a cantaretia Adelina Patti a vinitu si a cantat.

Cine este Adelina Patti? O mare putere in lumea artilor; o cantaretia, de care n'a mai fostu; o artistă, pentru care epitetul de „europeana“ e pré putinu, caci dins'a e a lumiei intregi; o aparintia fe-nomenala, — o fintia, care deja de multu si-a câstigat titlulu de „diva.“

Cum canta Adelina Patti? Cine ar cuteză se descria acésta? Penelulu devine neputinciosu fatia de acésta celebritate. Audiulu se simte incatusiatu. Anim'a e emotiunata de simtieminte sublime, cari o pórta prin sferele unei lumi ideale. O ascultàmu, o admiràmu, ne inchinàmu, si depunem cu pietate con-deiulu la picioarele ei.

Unu criticu fórtă rigurosu din Viena, renumitul Hanslick a scrisu de-uu-a-di, că artea Adelinei Patti nici nu se poate plati, nici a se — descrie.

Ea infatisieza o intrunire asiá de norocosa a darurilor naturei cu desvoltarea artistica, incâtu aceea ne uimesce. Natur'a i-a datu o vóce abundanta, sonora, puternica; melodiosa, dulce: éra artea a perfectionatui acésta intr'unu modu admirabilu si ne mai pomenitul.

Odata pare că audim sunetulu sonoru alu unui clopotielu de argintu; de alta data ni incanta versulu unei filomele din cele mai esecente; apoi ni suna o siópta dulce de zefiru, care ingana florile; séu murmurulu misteriosu ale valurilor unui riu, cari se spargu de stancile nemilose; ori frémetulu melancolicu alu frundielor din padurea cu copacii seculari; si susurulu fantasticu alu ventului de sera, care ni imbéta sufletulu cu taine dulci, cu incantaminte cerasci...

Totu registrulu tonurilor sale e curatul, sonoru si perfectu, de la modulatiunile cele mai de josu pana la cele mai innalte. Acele minunate undulari, treceri din piano in forte, din andante in alegretto; acele incantatorie scale, stacatte, pianissime; acele nease-menabile trille; multe de tóte farmece musicale, cari compunu o collaratura ne mai ajunsa pan'acuma de nici o cantaretia: ni spunu, că Adelina Patti e regin'a cantaretielor.

Si că impressiunea sè fia completa, joculu ei esecentu emuléza cu artea-i de a cantá.

De döue ori a cantatul dins'a in Budapest, la 10 si 12 aprile. De si pretiurile erau ne mai pomenuit de scumpe aice, spaciosulu teatru poporalu a devenit indesuitu de publicu. Totu ce Budapest are renumitul, aristocrati de nascere si de finantie, nume bine cunoscute in viéti'a sociala séu artistico-literaria, a fostu represintatul la aceste seri.

In döue opere a cantat ea, in „Luci'a de Lamermoor“ si in „Barbierulu de Sevilla.“ Si aceste döue opere, de si bine cunoscute de toti, au fostu adeverate serbatori pentru toti cei ce sunt capabili a intielege si a apreciu artea.

Asiá ceva in Budapest nu s'a mai vediutu!

Amu fi fórtă nedrepti, déca n'amu aminti si de ceialalți artisti, cu cari a debutatul Adelina Patti. Tenoristulu Nicolini si baritonulu Padilla sunt celebritati de primulu rangu. In o alta trupa ei singuri aru fi in stare a stórce admirarea tuturora; inse langa Patti ei sunt numai niste planete in giurulu sórelui.

Au inse si asiá meritulu, că classicitatea intregului numai prin participarea loru devine completa.

Memori'a acestor seri va remané nestersa in tóte animele!

Josifu Vulcaru.

B o m b ó n e .

Unu englez ce venise in Paris pentru prim'a ora, intalnescé pe unu trecetoru pe bulevardu.

— Me iértă mossié, déca sunteți bunu... strad'a otelului meu?

— Cum se chiama otelulu dvóstre? — intrebă trecetorulu.

— Oh! unu frumosu otelu... dar am uitatu numele stradei.

Trecetorulu erá incurcatu; englezulu continua cu indiferentia:

— O strada fórtă mare... pe care eu am des-cinsu!...

— E bine, — dise, — nu potu a ve spune numele stradei dupa indicatiunile ce-mi dati.

— A! refusati a me informá?

— Nu, nu refusu nici de cum dar nu potu ghicí.

— A! nu sunteti complezentii nici de cum...

— He! lasa-me in pace! — dise trecetorulu maniatu.

Figur'a englezului se lumină:

— Oh! vedi asiá... strad'a pacii!

*

Intr'unu micu satu de pe tiermurile Rinului, o Alsaciana facu urmatóri'a marturisire:

— Parinte, am comisu unu mare pecatu.

— Sè vedemu, flic'a mea!

— Parinte, am luat in casatoria unu Prusianu din Francfort.

— E bine! fica, pentru penitentia, sè ti-lu pastredi!

*

Domnulu X. unu artistu superatoru intra intr'o di in biroulu unui diaru si incepù a rugá pe redactoru sè-i adreseze prin diaru côte-va laude.

Dupa côte-va minute dlu X. fu congediatu dicendu-i-se, că o asemenea cerere presinta multe dificultati.

D. X. ese!

Dupa unu minutu inse, elu reappeare si introducendu capulu pe usia dise:

— Déca nu puteti sè diceti bine despre mine, binevoiti sè blamati pe camaradulu meu Y.? Acésta mi-va face totu atât'a placere.

CE E NOU?

Christosu a inviatu! Cu aceste cuvinte se saluta adi toti Romanii. Cu aceste vorbe intimpinàmu si noi pe cetitorii nostri, poftindu-li serbatori fericite!

Alegerile de senatori in România s'au incheiatu si a invinsu partid'a liberala nationala. Din incidentul acesta publicàmu in nr. presinte portretul dlu Ionu Brateanu, capulu acestei partide.

Dlu Petru si dlu P. Carpu. Amu inregistrat in nrulu trecutu, că poetulu D. Petru si a declarat in „Romanulu“, că dsa nici nu a facutu nici nu face parte din societatea „Junimea“ din Iasi. Acuma trebue sè mai adaugemu totu dupa acelui diuariu, că indata dupa aparitiunea acelei declaratiuni, ministrul de culte, dlu P. Carpu, membru alu numitei Societati, a distuitu pe cale telegrafica pe dlu D. Petru din functiunea de bibliotecariu.

Tisa a esundat grozavu si face pagube complete pe totu teritoriul unde curge. O multime de sate si mai multe orasie au ajunsu la sapa de lemn. In septeman'a trecuta a trebuitu sè se intrerumpa comunicatiunea pe calea ferata Tisaiana, lini'a Soinocu-Püspök-Ladány, căci ap'a esundà pana la departare de patru mile, peste statiunea Kis-Uj-Szállás, — ceea ce nu s'a mai intemplatu nici odata!

Unu actu generosu. Dlu Basiliu Basiota, jude regescu in Odorheiulu secuiescu, voindu a eternisá memor'a repausatului seu fiu Emiliu Dionisiu, a facutu o fundatiune, din ale care interesse sè se dea ajutóre la studenti de gimnasiu seu scóle reale lipsiti de mijloce. Spre acestu scopu a depusu la institutulu „Albina“ din Sibiu, sum'a de 400 fl. spre fructificare, sub numirea: „fundatiunea studiosului de a V classa gimn. Emiliu Dionisiu Basiota Motiu Dembulu din Abrudu“; ér ingrigirea si administratiunea fundatiunii o-a concretiutu comitetului Asociatiunii transilvane.

Arderea cadavrelor. Unu cronicaru alu diarului „le Siècle“, vorbindu de arderea cadavrelor, sustine că ea a esistat si in anticitate, si ca dovèda citéza pe Pliniu, care in istori'a sa naréza, că Romanii distrugneau prin ardere corporile mortilor, ale caroru familie n'aveau cu ce sè-i ingrópe.

Arheologii. „Telegr.“ din Bucuresci povestesce urmatori'a istoriora: D. B. . . nnu numismaticu forte distinsu si care posiede o mare colectiune de medalii, monede si ulcele, se astă intr'o di la o serata stralucita din strad'a P. . . Escelintele nostru numismaticu are pentru dantiu o aversiune, care pana atunci fusese neinvinsa. Care fu inse suprinderea celor cari i

cunosceau acésta aversiune, cându lu-vediura invitandu in mai multe ronduri la polca si valsu o tinera vedova de altmintrelea incantatoria? Dejá lumea incepuse sè prevéda o casatoria; căci cum se scie numismatulu e celibataru. Aceste dantiuri ne asceptata ale d-lui B. . . erá inse unu simplu omagiu facutu numismaticei! Tiner'a femeia in cestiuue avea la gâtu unu colieu facutu din aprópe 50 medalii de o antichitate forte departata si de o origine necunoscuta. Ea iubiá cu nebunia dantiulu si nu putea stá in nemiscare candu cei-lalți jucau. Astu-fel d. B. . . aprinsu de acestu colieu si sperandu sè faca vre o noua descoberire, studiá dantiându aceste piese cari i lipseau colectiunei sale.

Literatura.

„Desceptarea“ e titlulu unui nou diuariu politicu, literariu si comercialu, care a aparutu de currendu la Pitesti, unde pan'acuma n'a esit uici unu organu de publicitate. In partea literaria a acestui diuariu gasiramu si doué poesii frumóse de domnișoara Maria Nicolescu din Pitesti, — precum ni spune totu acestu diuariu, — eleva a Asilului Elena-Domna din Bucuresci, care si-a terminat cu succesu cursulu superioru din acelu institutu. Reproducemu cu placere un'a din aceste poesii in nr. presinte. „Desceptarea“ va aparé in tota duminec'a.

„Standardul,“ éta titlulu unui nou diuariu politicu, literariu, comercialu si scientifiku, care aparù in septeman'a trecuta la Bucuresci, promitiendu a esi in tóte dilele. Directorulu noului diuariu e dlu Pantazi Ghica, redactorii dnii: Al. A. Macedonschi, Bonifaciu Florescu si George Falcoianu.

Dlu Pantazi Ghica va scóte la lumina de currendu unu „Dictionaru de dreptu.“ Publicarea acestui dictionaru a intardiatu pana acum din cause neatérnatorie de vointi'a autorului.

Dsior'a Eufrosina C. Homoriceanu a scosu de sub tipariu la Bucuresci folositori'a si interesar'a scriere, intitulata: „Femeia si educatiunea.“ Pretiulu 1 leu.

Dlu C. Ghiorghiu, professoru la scól'a comerciala din Galati, a publicatu acolo urmatori'a carte: „Notiuni de agricultura,“ pentru usulu scóleloru si alu vietii practice. Pretiulu 1 leu.

Din Craiova amu primitu urmatori'a carte: „Operile lui C. Corn. Tacitu“, tesa de licentia, sustinuta la facultatea de litere si filosofia din Bucuresci, la 27 febr. a. c. de Dem. I. Popilianu. Cartea e scrisa cu multa diligentia, dar ortografi'a e grozava.

O fóia folositória a aparutu de currendu la Cahul in România. Titlulu ei este „Cultivatoriulu,“ se ocupa de agricultura si economia, si va esi de trei ori in septeman. Redactorulu ei este Dlu dr. Luchi.

La Iasi in tipografi'a Buciumului Romanu a aparutu „Dictionarulu franceso-romanu“ de T. Codrescu, dimpreuna cu 2 dictionare mai mici: Locutiuni latine, si notiuni scientifice. Totu acolo a aparutu „Uricariulu,“ volumulu VI, cu multe documente istorice.

Theatrul.

O noua comedie originala. In teatrulu celu mare din Bucuresci, la 27 martiu st. v. s'a jucatul pentru prim'a-óra pies'a „Paiatia séu advocatu?“ comedie intr'unu actu de dlu V. A. Urechia.

Dlu Fridericu Damé a scrisu o comedie locala

in trei acte, intitulata : „Ghesieftarii“, care se va juca in curendu in teatrulu celu mare din Bucuresti.

Musica.

La Táborzky si Parsch in Budapesta au aparut de curendu urmatòriile piese : „Die Flöte“, marsiu dupa cantece poporale cunoscute, de A. Faulwetter, pretiulu 60 cr. ; „Die Lauterbacherin“, idila din Stiria, de Carolu Kafka, pretiulu 50 cr. ; „Ave Maria!“ de Stanislau Moniusko, transcrisul pentru pianu de Ant. Wrany, pretiulu 80 cr. ; „Am Plattensee“, valsu pe Filipu Fahrbach jun., pretiulu 80 cr.

Industria si comerciu.

Espositiunea din Paris nu se va tîne la 1879, ci la 1878. Guvernulu francesu a si numit u o comisiune, din senatori si deputati, care se face totu pre-gatirile necessarie.

Strutiulu domesticu in Sudulu Africei. Candu ilustrulu caletoru Cook trecu la Cabulu de Bun'a-Sperantia pe la 1770 vediù, intre altele struti domestici si cari serviau pentru calaria. De atunci si pana astazi locuitorii din acea parte a lumii au stăruuit pentru a face din strutu o pasere domestica. Astazi mai toti strutii selbateci au disparut si penele ce se porta provinu mai cu séma de la struti crescuti de catra cultivatori. D. Mosenthal a comunicat de curandu Societatii de aclimatatiune din Paris că la Cap agricultorii au turme intregi de struti. Unu D. Douglas, vediendu, că se perdu multe óue, lasandu strutii se le clocesca, a inventat unu aparatu specialu de cloccire care i-a datu rezultate multiumitorie. Penele strutilor se smulgu pana astazi intr'unu modu forte brutalu, care face se sufera aceste paseri si provoca o bôla a apparatului respiratoriu. Se urmaresce acum scopulu de a se intrebuinta carnea strutiului pentru consumatiune.

Felurite.

Vinulu rosu. Medicii recomanda persoaneloru anemice intrebuintarea vinului de Bordeaux si altoru vinuri rosii. Intre alte avantagie — dice „Rev. Sciint.“ — ce presinta vinurile rosii cercetările cele mai consciinciose numera si ferulu ce continu asemenei vinuri. — Analisandu-se vinurile de Medoc s'a gasit, că cuprindu 18 centigrame de tartratu feros intr'unu litru, aceea ce reprezinta 63 miligrame de protoxid de feru. Sunt putine ape minerale cari se cuprinda ferulu in asiá propoitiune. Astu-felu renomitele ape de la Spa nu cuprindu totu aceea-si catatime de feru; numai isvorulu principale de Condé cuprinde 121 miligrame de protoxid de feru. Celealte, dupa incredintarea lui L. Perier, cuprindu mai pu-cinu feru. Astu-felu dar pucine isvóre de ape feruginose continu feru in catatime egala cu a vinului de Medoc.

Müllerii. Statistic'a e nesatiósa. Ea si-a intinsu atentiu si a supra Müllerilor. Unu statisticu a calculat, că in statele germane esistu 3,560,528 de individi cu numele Müller. In Germania totu alu 73-le omu se chiama Müller. Acuma unu altu statisticu, care precum se vede n'are altu lucru, se occupa cu statistic'a numelui Meier. Se crede, că intre nemti

sunt si mai multi, cari se numescu Meier, decâtui cei cu numele Müller.

Suvenirea mortilor.

Alessandru Radu, studentu absolutu si voluntariu la regimentulu nr. 50 in Alba-Iulia, dupa o bôla grea de 11 dile a repausatu in spitalulu militariu de acolo, la 29 martiu, in etate de 21 ani.

Emiliu S. Margineanu, teologu de Blasiu, fiulu lui Ioanu Margineanu jude r. la tribunalulu din Bistritia, a repausatu la 7 aprile in etate de 21 ani.

Georgiu de Popa, c. r. maioru in pensiune, a murit in V. Recea, Fagaras, la 25 martiu, in etate de 82 ani.

Ioachimu Daianu, proprietariu in Chisfalau, Transilvania, a incetatu din viétia la 17 martiu, in etate de 58 ani.

Ghicitura de semne

de Ioanu S. Punteanu.

* * u e = * * i a §:e?ulu Δ e □ a, e
△ u □ a , a?e a† = u = □ i § a * * u
* * u e = * * i * * ie?ulu , e § * * e† □ e = * * e
la, ?eja§△u * * e a† i § X o,a * * u
, a, i § , o§ * * ?a * * a * * o?u , u Δ e
= u - e?i § * * i , e† e au i § - ?a § * * u
△ u □ ' o lu □ * * a = a § e?o = e
a† ea = a. ia = e a - ?a § * * u . a?o§ = i.

Post'a Redactiunil.

Dlní V. R. R. in Bistritia. Vomu reservá-o pe atunce, pe candu — dupa cuprinsulu ei — va fi ocionala. Alt'a si pan'atunce amu puté publica.

Dlui G. T. iu Zelau. L'amu cetitu si in septeman'a viitoria vei primi respunsulu nostru.

Dlorn S. si B. in Bistritia. Inca n'amu avutu timpu se cetim u voluminosulu romanu cu ni-ati tramsu. Fiti dar cu pacientia!

Dlui M. C. in Alba-Iulia. Se incepe in nrulu viitoriu. As-teptam si de cele ce amu cerutu inca asta-tomna.

Nr. 4 alu „Siedietorei“ a aparut la 1 aprilie, cuprindiendo si unu adausu extra pentru Pasci. Eta cuprinsulu acestui numeru : Christosu a inviatu ! poesia ; Finulu sfantului Petru, traditiune ; Némulu romanescu, poesia istorica ; O datina pecatosa si uricioasa a poporului romanu, de doftorulu Georgitita ; Eca num' asiá, poesia de Ionu Tripa ; Oue rosii pentru Pasci, de Ionu Croitoru ; Versuri pentru baiatiei : Ursulu, Rindunica si Scolarulu bunu ; Investiaturile lui Mosiu-Martinu pentru economi ; Hodoroescu si Troscu, Heptu si Basiu, dialoguri ; Ce e nou in tiéra si in lume ? Calendarulu lunei. — Rogam pe cetitorii nostri a recomandá acesta foia poporului. Pe unu anu intregu consta numai 1 fl. Esemplare complete se afla din inceputulu anului.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu : IOSIFU VULCANU.